

ХРОНІКА КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ УКРАЇНИ

(оглядова довідка за матеріалами преси,
Інтернету та неопублікованими документами
за січень 2018 року)

22 січня відзначено визначальні дати державотворення незалежної України: *День Соборності* – проголошення Акта злуки Української Народної Республіки (УНР) і Західно-Української Народної Республіки (ЗУНР) та *100-річчя проголошення незалежності УНР*. У столичному Національному центрі ділового та культурного співробітництва «Український дім» за участі Президента України П. Порошенка, представників влади, дипломатичного корпусу та релігійних організацій України відбулось *урочисте зібрання*, на якому переглянуто екранізовану історію становлення української незалежності у супроводі Державного академічного естрадно-симфонічного оркестру України та Національної академічної заслуженої хорової капели «Думка». У Київській міськдержадміністрації пройшов тематичний захід до цих дат. Виступи відомих істориків та дослідників чергувалися з піснями періоду УНР та власними творами у виконанні з. а. України Т. Компаніченка, Т. Силенка, гуртів «Хорея козацька», «Рутенія», лідера гурту «Тінь Сонця» С. Василюка, музикантів В. Лютого, Г. Лук'яненка, А. Сухого та інших. Участь у заході взяли військові ветерани, народні депутати України, депутати Київради, громадські діячі, українці, які цікавляться історією рідного краю – всього близько 500 осіб.

З нагоди Дня Соборності України багато митців України отримали державні нагороди, у т. ч. почесні звання. Зокрема, *орден «За заслуги» III ступеня* – поет, драматург Б. Стельмах зі Львова, *орден княгині Ольги: I ступеня* – помічник балетмейстера Національного заслуженого академічного ансамблю танцю України ім. П. Вірського Г. Вантух з Києва, *II ступеня* – директор Одеського училища мистецтв і культури ім. К. Ф. Данькевича О. Бортнікова, *III ступеня* – артистка Національного академічного драматичного театру ім. І. Франка І. Дорошенко.

У різних містах України відбулася традиційна акція *«Живий ланцюг Соборності»*. У столиці, на мосту Патона, – XI акція *«Об'єднай береги Дніпра „жи-*

вим“ ланцюгом Соборності». Крім того, в Києві розгортанням вздовж Хрещатика рекордного національного стягу завдовжки 1 км 59 м 95 см завершилася всеукраїнська акція «Об'єднаймо Україну». У Національному музеї історії України діяла виставка «Українська дипломатія 1917–1924 рр.: зародження національних традицій», присвячена століттю створення зовнішньополітичного відомства УНР – Секретарства справ міжнародних; у Національному військово-історичному музеї України – фотографій, зброї, форми та елементів амуніції вояків УНР (кокарда з тризубом, гудзики), прапорів ветеранських організацій УНР і УПА, створених на території інших країн – у Німеччині, Канаді. 23 січня у Музеї історії міста Києва за участі 29 музеїв, архівів та приватних збірок з Польщі, США, Швейцарії та України було відкрито виставку «Українське коло: до сторіччя визвольних змагань (1917–1921 рр.)», на якому вперше представлено Універсал Директорії про затвердження злуки УНР та ЗУНР в єдину соборну державу від 22 січня 1919 р., меморіальні речі С. Петлюри та В. Винниченка, документи про вступ України до Ліги Націй, державні печатки Центральної Ради та УНР тощо. Близько 300 творів історичного жанру 180 митців з усіх регіонів України: В. Задорожного, В. Кушніра, М. Стороженка, В. Федька, О. Івахненка, В. Чебаника та інших, а також авторів з Болгарії та Польщі, демонструвалися у Києві, у Центральному будинку художника, на VIII Всеукраїнській бієнале історичного жанру «Україна від Трипілья до сьогодення в образах сучасних художників», присвяченій 100-річчю проголошення незалежності УНР. Українським інститутом національної пам'яті підготовлено ілюстративний проєкт «100 облич Української революції», який знайомить з біографіями сотні видатних українців тієї доби: політиків-державників, військових діячів, освітян, науковців, митців, меценатів. Серед них: М. Грушевський, П. Скоропадський, С. Петлюра, І. Огієнко, Л. Курбас, М. Заньковецька, О. Кобилянська, О. Кошиць та багато інших. Крім того, 22 січня у столиці, біля фасаду Головного Поштамту, та у всіх обласних центрах країни відкрито виставку «100 років боротьби: Українська революція 1917–1921», де представлено понад 250 унікальних документів та фотографій.

У регіонах країни, в т. ч. і у прифронтових областях, День Соборності України та 100-річчя проголошення незалежності УНР відзначено урочистостями за участі представників державної влади, духовництва, громадськості та проведено низку культурно-мистецьких заходів. Зокрема, у Запоріжжі – концерт «Симфонія майбуття» у виконанні львівського Галицького академічного камерного хору та академічних колективів Запорізької обласної філармонії: козацького ансамблю пісні і танцю «Запорожці» й симфонічного оркестру, у рамках якого відбулася прем'єра «Народної симфонії єднання „Україна“» композитора, диригента, з. д. м. України В. Зубицького; у Луцьку – історично-музичну композицію «Нас не роз'єднати, як не спинити течії Дніпра» Волинського обласно-

го театру ляльок; у Полтавському краєзнавчому музеї ім. В. Кричевського – історичний флешмоб, під час якого прозвучали головні засади IV Універсалу Центральної Ради, якими була проголошена незалежність УНР; у Сумах – флешмоб «Вогні Соборності єднають Україну», у рамках якого учасниками було запалено 150 свічок і викладено ними мапу держави, святковий концерт «Єднаймося, люба родино!», а в обласному краєзнавчому музеї – захід «Волі народної дзвін»; в Ужгороді – народне віче перед пам'ятником Т. Шевченку та розгортання 100-метрового синьо-жовтого стяга на берегах Ужа; у Хмельницькому – всеукраїнський фестиваль «Зимові візерунки» та інші заходи. Також у містах України *ескпонувалися виставки*: у Полтавському краєзнавчому музеї ім. В. Кричевського – «У боротьбі за волю», у рамках якої репрезентовано оригінальний плакат 1918 року з текстом IV Універсалу Центральної Ради; в обласних художніх музеях: Кіровоградському – «Українська Соборність», Хмельницькому – «Соборність України. Естафета поколінь», Черкаському – «Єдина та Соборна Україна», Чернігівському ім. Г. Галагана – світлин В. Катімана та Ю. Хромушина «Україна від краю до краю»; у Корсунь-Шевченківському державному історико-культурному заповіднику – «Події Української революції 1917–1921 років на Корсунщині: мовою документів» та інші. *У бібліотеках України проведено*: книжкові виставки, історичні години та екскурси, поетичні та години спілкування, інтернет-мандрівки, бесіди, уроки історії, перегляди документальних фільмів тощо. Зокрема, у Національній бібліотеці України імені Ярослава Мудрого, окрім книжково-ілюстративної виставки «До Дня Соборності», в електронній бібліотеці «Культура України» створено колекцію «Українська революція (1917–1921)», що містить 448 документів, які розкривають історію цього періоду, а також діяльність, світогляд і творчість видатних політичних, громадських та культурних діячів – активних учасників національно-культурного відродження України у 1917–1921 роках. Серед них – проект Конституції УНР, розроблений О. Ейхельманом.

До сторіччя УНР діячам Української революції 1917–1920 років відкрито *меморіальні дошки*: С. Петлюрі – у Новограді-Волинському Житомирської області; Ф. Дудку та С. Качурі – у селах Шабалинів Коропського та Івангород Ічнянського районів на Чернігівщині; пам'ятний знак Я. Водяному – у Смілі Черкаської області.

100-річчя бою частин УНР із більшовицькими нападниками відзначалося в Україні 29 січня, у *День пам'яті Героїв Крут*. Розпочалися пам'ятні заходи 28 січня на місці історичної події – на території Меморіального комплексу «Пам'яті Героїв Крут» Борзнянського району Чернігівської області. За участі перших осіб держави, ветеранів АТО, представників Українського інституту національної пам'яті та громадськості, близько 600 ліцеїстів із 30 навчальних закладів військово-спортивного профілю з різних міст України, відбулися ме-

моріальні заходи, церемонія вручення курсантами Військового інституту телекомунікацій та інформатики, які брали участь в АТО, представникам ліцеїв державних прапорів з пам'ятними стрічками про легендарний бій, прем'єрне виконання концертного маршу «Героям Крут» та експонувалася пересувна виставка «Блокпост пам'яті героїв Сіверщини» від громадської організації «Єдина родина Чернігівщини» – 23 скриньки, у минулому ящики з-під гранат із зони АТО, з портретами загиблих Героїв та їхніми біографічними даними.

Низку заходів до 100-річчя бою проведено у столиці. Серед них: меморіальні на Аскольдовій могилі за участі перших осіб держави, учасників бойових дій на Сході України та громадськості; презентація художнього фільму «КРУТИ 1918» О. Шапарєва у кінотеатрі «Оскар»; вечір пам'яті Героїв Крут та перегляд фільму І. Канівця «Українська революція» у колонній залі Київської МДА, в якому взяли участь історики, зокрема, дослідник доби УНР М. Ковальчук, поети П. Коробчук, А. Малігон, Д. Лазуткіна та лідер гурту «Хорєя Козацька» Т. Компаніченко; історична реконструкція бою на заводі «Арсенал»; прем'єра вистави «Балада про Крути» за однойменним твором А. Покришні у постановці художнього керівника Чернігівського обласного академічного українського музично-драматичного театру ім. Т. Шевченка А. Бакірова на сцені Національного академічного драматичного театру ім. І. Франка; урочиста містерія на Софійській площі «МиКрути»; «Урок мужності» у Київській фортеці (лекція та демонстрація серії короткометражних відеосюжетів, присвячених бою під Крутами 1918 р. і подіям української національної революції 1917–1921 рр., виставка оригіналів та реплік військового спорядження, однострою та озброєнь доби УНР); відкриття пам'ятника героїчним студентам на Львівській площі та інше.

Пам'ять загиблих студентів у бою під Крутами вшановано і в регіонах України. У багатьох містах відбулися мітинги-реквієми за участі представників влади, депутатів обласної і міської рад, представників політичних партій, громадських організацій та жителів міст, покладання квітів до пам'ятних знаків Героям Крут, хвилини мовчання, смолоскипна хода, тематичні заходи, лекції у музеях тощо. Зокрема, у луцькому Театрі-студії «ГаРМІДЕр» пройшла прем'єра відеопоезії за поемою «Крути» Л. Храпливої; у Сумській обласній філармонії – концерт-реквієм «Нескорені». Відбулися покази фільмів: історичного «Бій під Крутами» – у Сумах, документального «Недооцінений урок історії» про результати та наслідки бою під Крутами – у Кропивницькому. У музеях еспонувалися виставки: у Дніпропетровському національному ім. Д. І. Яворницького – «Пам'ятай про Крути»; у Кіровоградському обласному краєзнавчому – «Пам'ятаємо Героїв Крут»; у Військово-історичному – філії Чернігівського історичного ім. В. В. Тарновського – «На крутянським снігу в безсмертя вписа-

лось героїське ім'я»; у Сумському обласному краєзнавчому – «Крути – символ героїзму українського юнацтва» та інші. 27 січня на станції «Бахмач-пасажирський» Чернігівської області відкрито пам'ятну дошку воякам УНР, а 29 січня у Кропивницькому – братам В. та О. Шульгіним. Крім того, у Ніжині Чернігівської області пройшла Всеукраїнська наукова конференція «Українська військова звитяга. Крути – 100 років потому: міфи й історичні уроки», а 23 січня у Національній бібліотеці України імені Ярослава Мудрого за участі н. а. України засновника історико-культурологічного Товариства «Герої Крут» Я. Гаврилюка, історика С. Кота, письменниці О. Леонтович, кобзаря С. Силенка та інших – круглий стіл «Бій за майбутнє України» та книжкова виставка «Крути – символ національної честі». Крім того, у навчально-освітніх закладах проведено лекції, виховні години, у бібліотеках – книжкові виставки, дні пам'яті, тематичні вечори, літературно-поетичні години, уроки та години історичної пам'яті, мужності, історії та інше.

У *Міжнародний день пам'яті жертв Голокосту*, 27 січня, у столичному Національному палаці «Україна» пройшла всеукраїнська акція – меморіальна церемонія «Шість мільйонів сердець», якою вшановано всіх, хто загинув у роки Другої світової війни. У заході взяли участь державні та політичні діячі України, глави дипломатичних місій Ізраїлю, Франції, Литви, Норвегії та інших, колишні в'язні гетто та концтаборів, а також Праведники народів світу. Учасниками заходу в пам'ять про шість мільйонів жертв Голокосту було запалено символічні шість свічок. Упродовж 27–30 січня в усіх обласних центрах України відбулися меморіальні та культурно-просвітницькі заходи, у музеях – тематичні заходи, історичні години, лекції, виставки тощо. Зокрема, у Волинському краєзнавчому музеї пройшла історична година присвячена волинянам, які стали жертвами нацистського голокосту 1941–1942 років та було представлено тематичну фотодокументальну виставку «Історія євреїв Волині в роки Другої світової війни». Крім того, 29 січня у Білій Церкві Київської області презентовано документально-художній фільм М. Дружкова «Біла Церква. Шоа. Розстріляне дитинство» про конкретні факти геноциду єврейського населення у цьому місті. Під час заходу прозвучали класичні музичні твори у виконанні Київського обласного симфонічного оркестру «Академія» та експонувалася тематична фотовиставка Білоцерківського краєзнавчого музею.

29 січня у Гете-Інституті в Києві відбувся *Міжсекторальний круглий стіл «Європейський та Український рік культурної спадщини 2018»*. Мета події – ініціювання міжвідомчого діалогу між усіма задіяними органами центральної влади, зокрема профільними міністерствами, Держкіно, Національною академією наук України та громадськими ініціативами щодо ефективнішого проведення Європейського року культурної спадщини в Україні. Про свої плани проведення Українського року культурної спадщини розповіли представники Мініс-

терства культури України, першочерговим пунктом плану якого є інвентаризація, котра дасть змогу здійснювати «промоцію культурної спадщини у світі», та інші спікери. Також мова йшла про традицію проведення Днів Європи, про форуми культурної дипломатії, програму заходів Українського центру культурних досліджень тощо.

Визначено *переможців проекту «Малі міста – великі враження»*, ініційованого Міністерством культури України у зв'язку з тим, що у 2018 році Україна приєдналася до європейської ініціативи – проведення Року культурної спадщини. До фінального захисту було допущено 22 проекти зі 158 заявлених учасників. По завершенні відкритого конкурсу, який відбувся 19 січня, відібрано 8 проектів для впровадження пілотних культурних стартапів, пов'язаних з культурною спадщиною. Їх реалізація сприятиме подальшому культурно-економічному розвитку регіонів. Переможцями стали такі проекти: «Леонтович Арт Квартал» (Тульчин Вінницької області), «Створення культурного бренду міста» (м. Тростянець, Сумська обл.), «Культурний барбакан» (м. Острог, Рівненська обл.), «Репінський пленер» (м. Чугуїв, Харківська обл.), «Міжнародний фестиваль кіно і урбаністики – 86» (м. Славутич Київська обл.), «Культурний хакатон» (с. Шарівка Харківська обл.), «Фестиваль молодих театрів» (м. Гадяч Полтавська обл.) і «Гастрономічний фестиваль Дунайські гостини» (Вилківська ОТГ, Одеська обл.).

Оголошено лауреатів *XXII загальнонаціональної програми «Людина року – 2017»*. У номінації «Міжнародна премія за видатний внесок у розвиток культури та мистецтва України» перемогла н. а. України, солістка Національної опери України Л. Монастирська, а спеціальну премію ім. М. Вороніна «За високий стиль життя» буде вручено н. а. України, Герою України Н. Матвієнко.

Культура і АТО. Підтримка постраждалих на Сході України

Різними культурно-мистецькими заходами в Україні *вшановано захисників Донецького аеропорту – героїв-«кіборгів»*. Зокрема, 20 січня в Києві, у Центральному будинку офіцерів Збройних сил України, пройшов мистецький захід «Герої “Кіборги” 242». За участі Заслуженого академічного оркестру України, Зразково-показового оркестру ЗСУ, н. а. України та волонтерки А. Роговцевої, гуртів «Шабля», Mad Heads, «Мандри» та ін. відбувся концерт та експонувалася виставка фотопортретів загиблих захисників Донецького аеропорту за всі 242 дні його оборони. У Національному музеї історії України у Другій світовій війні у просторі виставкового проекту «Український Схід» пройшов музейний захід «ДАП – територія стійкості. Літературно-музейні етюди», у рамках якого було презентовано виставку силіконових, майже ідентичних своїм прототипам, фігур чотирьох «кіборгів» – В. Красняна, П. Чайки, А. Шараскіна, Д. Яроша, під назвою «НАШІ», та документальних світлин, кадрів кінохроніки за їх

участі. 16 січня у Національному музеї-заповіднику «Битва за Київ 1943 року», що у Нових Петрівцях Київської області, відбувся мистецький захід під назвою «Кіборги. Герої не вмирають», а 19 січня у Черкаському обласному краєзнавчому музеї – пам'ятна акція «Аеропорт: 242 дні пекла» та зустріч із захисниками Донецького аеропорту. На передовій та у прифронтовій зоні Донбасу проведено покази стрічки «Кіборги». Також на Донеччині на базі окремої аеромобільної бригади, дислокованої у Краматорську, захисникам Донецького аеропорту відкрито пам'ятний знак, а Національним банком України випущено та введено в обіг пам'ятну монету номіналом 10 гривень, присвячену «кіборгам».

У Золотоноші Черкаської області проведено *патріотичну акцію «Велика українська хода»*, присвячену Героям Майдану та воїнам АТО. Організувала захід волонтерка К. Валевська. Разом з однодумцями вона прикрасила центр міста сотнями державних прапорів України, які побували в боях на сході, та стягами з різних міст нашої батьківщини. Експозиція прапорів розтяглася на більше ніж два кілометри і зібрала навколо себе чимало містян.

18 січня у Волинському краєзнавчому музеї започатковано *проект «Наші Захисники»* – цикл заходів із популяризації внеску волинян у захист державної цілісності та суверенітету України. Першу подію було присвячено 14-й окремій механізованій бригаді. Автор проекту – провідний науковий співробітник музею Б. Зек.

Прем'єрний тур *документального фільму Л. Кантера та І. Ясній «Міф»* про Героя України, оперного співака зі світовим ім'ям, який пішов добровольцем на фронт і загинув у бою на Світлодарській дузі, В. Сліпака розпочався у Чернігові 26 січня. Автори поєднують у фільмі два жанри: кіно та концерт. Стрічку покажуть у 19 містах України, прем'єра у столиці та початок всеукраїнського прокату фільму – 8 лютого.

У Верховній Раді України пройшла фотовиставка «Військові капелани на фронті (в АТО)» та світлини О. Лисицької пам'яті лейтенанта ЗСУ А.Окуєвої; у Дніпропетровському художньому музеї – художньої фотографії С. Дивеєва «Очі війни»; у Львівському палаці мистецтв та у Рівненському обласному краєзнавчому музеї – «Портрети добровольців на війні» С. Пущенка; на площі біля Ратуші у Львові – світлин матерів та їхніх синів – воїнів АТО «Матері» в рамках проекту «Якби не війна»; у Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім. К. А. Тімірязєва – світлин Л. Шрайбікуса «Погляд АТО: 1000 облич»; у Харківському обласному організаційно-методичному центрі культури і мистецтва – 250 арт-об'єктів 130 майстрів народної творчості зі всієї України «Військово-польовий АРТ» та інші.

У житомирському Домі української культури за участі бардів та творчих колективів області врученням родинам Героїв України та Народних Героїв Ук-

раїни – учасників АТО – 12 портретів військових героїв завершився *II художній пленер «Мужність»*. Картини були намальовані житомирськими художниками протягом заходу та еспонувалися у місті впродовж двох місяців. Крім того, рідним та близьким учасників АТО, представникам навчальних закладів та державних установ області передано пам'ятні календарі із зображеннями портретів Героїв.

Проект «VIDLIK project: Щастя із Щастя» (куратор – режисер Є. Відіщева) стартував 5 січня у місті Щастя Луганської обл. Завдяки йому в невеликих містах і селах створюються молодіжні ініціативні групи і таким чином розвивається сучасне мистецтво по всій Україні. Гроші на реалізацію збирають в інтернеті, а тематика і форма конкретних заходів визначається на місці. Зокрема, режисери, сценаристи й актори зі всієї України допомогли підліткам з Щастя провести фотовиставку, поставити кілька театральних постановок і поговорити про проблеми суспільства та пошук себе.

Напередодні *різдвяно-новорічних свят* волонтерами проведено збір подарунків для дітей, які знаходяться у соціальних закладах Донецької та Луганської областей, а колядники з різних міст України поїхали віншувати на сході України. 8 січня у Львові традиційно у рамках святкування Різдва Христового відбулася хода зіздарів з Львівщини та Києва. Символом цього річного свята із близько 100 зізд стала зізда «Героїчна», одягнута в камуфляжні шати, яку несли воїни АТО. Також у Львові під час коляди на Василя, 14 січня, у рамках свята «Твоя зима у Парку» як «колядник» було представлено нову ляльку-маріонетку «Театру вуличної маріонетки» – 4-метрового дерев'яного чоловічка – Дерев'янка, створеного упродовж минулого року учасниками АТО з різних батальйонів – «Гарпун», «Чернігів», з Добровольчого українського корпусу тощо. Колядницьку зірку для Дерев'янка виготовив львівський художник і бойовий побратим авторів ляльки Д. Струк. Дійство-презентацію створили ветерани АТО спільно з дітьми з прифронтових територій, дитячий хор «Жайвір», гурт LIRWAK, Derrick & Tonika та DJ Garry Shumoff, який теж воював добровольцем на Сході. Проект здійснено за підтримки Фонду сприяння демократії Посольства США в Україні. 14 січня у церкві-музеї Андрія Шептицького, у Львові, а 19 січня у Станиці Луганській заспівали колядники зі Станиці Луганської. Концерт, якому передувала серія майстер-класів з виконання архаїчних коляд від львівської співачки У. Горбачевської дітям у Станиці Луганській, пройшов у рамках проекту «Мозаїка» у співпраці з агенцією «Арт-поле» і фондом С. Жадана. Призабуті повстанські колядки, які було знайдено в Дубенському районі Рівненської області, пролунали у виконанні добровольця-атовця з батальйону «Айдар» С. Пандрака (Сивого) та його побратимів на різдвяній феєрії, яка тривала в Рівному до 19 січня. Місцевий телеканал допоміг захисникам зняти кліп із вертепом, який уже шириться інтернетом.

13 січня об'єднанням патріотичних жінок «Толкові дівчата» спільно з Національним центром народної культури «Музей Івана Гончара» проведено *благодійний вечір* для створення й передачі святкових подарунків захисникам України, які знаходяться у Центральному військовому шпиталі після звільнення з примусового військового утримання. Крім того, у Житомирському академічному українському музично-драматичному театрі ім. І. Кочерги за участі з. а. України І. Шинкарук, а також В. Мельниченка, Ю. Градовського, А. Кондратюка, хорової капели «Орея» та інших відбувся VII *благодійний вечір* колядок, на якому збирали кошти для оздоровлення дітей військовослужбовців, які загинули в зоні АТО, а у Миколаївському міському палаці культури та мистецтв – в межах всеукраїнського проекту громадської організації «Зігрій душу» – *благодійна виставка картин*, які створили учасники АТО та майстер-класи з малювання на полотні та склі. Також щотижневі майстер-класи з малювання для демобілізованих військовослужбовців започатковано у Львові українським художником та волонтером Л. Скопом.

Пам'ятник загиблим на Донбасі бійцям 28-ї окремої механізованої бригади відкрито у смт Чорноморське Одеської області. Автори монумента – скульптори В. Тиблевич і К. Степанов.

МУЗИКА

У Національній музичній академії України ім. П. Чайковського 13 січня відбувся *V Міжнародний фестиваль вокальної акапельної музики ім. В. Міхновець-кого Vocal Zone*. На сцену, крім українського секстетету ManSound, вийшло ще два колективи — United People з України та Cluster з Італії.

Два всеукраїнських конкурси: на краще виконання творів Ю. С. Мейтуса та юних композиторів, пройшли у рамках *Всеукраїнського фестивалю-конкурсу української академічної музики «Класик-проект»*, присвяченого пам'яті композитора Ю. Мейтуса, що тривав впродовж 24–29 січня у Кіровоградському музичному коледжі. Змагалось 89 учнів 17 мистецьких навчальних закладів Кіровоградщини, Тернопільщини, Хмельниччини та Київщини. Гран-прі конкурсу юних композиторів вручено В. Щуру – учню музичної школи № 1 ім. М. Мозгового з Хмельницького, а Гран-прі конкурсу на краще виконання твору Ю. С. Мейтуса – духовому оркестру «Сурми Єлисавета» музичної школи № 2 ім. Ю. С. Мейтуса з Кропивницького. Окрім традиційного концерту переможців конкурсу, пройшов концерт академічної музики за участі солістки Хмельницької обласної філармонії Ф. Чергіндзії, артиста Національного камерного ансамблю солістів «Київська камерата», композитора З. Алмаші та творчих колективів Кіровоградського музичного коледжу.

Концертом органної музики «Сяйво різдвяних свят» в Одеській опері стартував VII «Різдвяний фестиваль» і тривав впродовж п'яти днів. У виконанні з. а. України М. Сидоренка, лауреата міжнародних конкурсів О. Юдіної, соліста Одеського театру опери та балету О. Шульца, випускника Одеської музичної академії, соліста відомих світових сцен, контртенора Ю. Міненка, хору та провідних солістів театру, зокрема, н. а. України Л. Зуєнко і В. Ревенко, прозвучали твори для органа німецьких композиторів, оригінальні імпровізації шедеврів світової класики, духовні гімни та джазові композиції, уривки з популярних опер та оперет, музика кіно. Окремий фестивалний день було присвячено виконанню творів А. Вівальді. У рамках заходу відбувся святковий гала-концерт «Новорічний бал» та прем'єра дитячого балету «Русалочка» за мотивами казки Г. Х. Андерсена у виконанні вихованців балетної студії С. Антипової.

У центрі Житомира 13 січня відбувся фестиваль різдвяного джазу – *Житомирський джаз-фест Jazzomur*. Зі сцени звучали джазові композиції у виконанні сузір'я «Блюз», Delicats, В. Соляника та І. Іваницької.

Ювілейний концерт, присвячений 150-й річниці від дня заснування *Київського музичного училища* (нині Київський інститут музики ім. Р. М. Глієра), відбувся 18 січня у Національній філармонії України. Своєю майстерність демонстрували творчі колективи інституту – симфонічний, духовий і камерний оркестри, оркестр народних інструментів, жіночий та камерний хори, ансамблі струнних інструментів та бандуристів. Також організатори влаштували зустріч випускників інституту, серед яких є відомі композитори, музиканти, зірки української естради та світової оперної сцени.

У рамках циклу мистецьких подій «Київ в авангарді. 1960–70-ті», які з січня по березень цього року триватимуть в культурно-мистецькому центрі «Майстер Клас» 26 січня презентовано *антологію української класичної музики «КИЇВСЬКИЙ АВАНГАРД 1960–70-х років. Школа Бориса Лятошинського»* – 4-дисковий сет із записами найважливіших творів для фортеп'яно, скомпонованих ще молодими на той час київськими композиторами-неофітами – студентами класу професора Б. Лятошинського: Л. Грабовським, В. Годзяцьким, В. Сильвестровим, Є. Станковичем, П. Соловкіним, С. Крутиковим, В. Загорцевим та іншими. Запис антології розпочався 20 років тому, а її видання стало можливим наприкінці 2017 року завдяки підтримці Міністерства культури України. Фактично це одна з перших спроб системного підходу до репрезентації українського музичного модерну другої половини ХХ сторіччя. Видання є некомерційним і найближчим часом потрапить до музичних закладів України, закордонних інституцій – бібліотек і фонотек, фондів культури тощо. У презентації взяли участь піаніст Є. Громов (автор проекту), композитори – Л. Грабовський, В. Годзяцький, В. Сильвестров, Є. Станкович, С. Крутиков, вдова В. Загорцева – Маргарита, друзів сім'ї П. Соловкіна та інші.

Премію імені Б. М. Лятошинського у 2018 році присуджено композитору В. Антонюку за твір «Симфонія № 7 „Маскарад Непобачених Снів“», присвячений невинним жертвам воєн і терору.

У столичному Національному палаці мистецтв «Україна» відбулася *XXII церемонія вручення музичної премії «Шлягер року–2017»* та святковий гала-концерт. Участь у ньому брали найпопулярніші вітчизняні артисти та гості з-за кордону. Своє співоче мистецтво з головної сцени країни глядачам дарували народні артисти України П. Зібров, П. Дворський, А. Кудлай, В. та С. Білоножки, М. Свидюк, Л. Сандулеса, А. Матвійчук, Н. Шестак та багато інших.

ТЕАТР

У Харкові впродовж 5–28 січня тривав *IV Всеукраїнський фестиваль вуличного мистецтва*, в якому традиційно взяли участь «живі» статуї, фокусники, міми, жонглери та представники інших жанрів з Харкова, Дніпра, Сум, Києва та інших міст, а також з Білорусі. Серед них: Д. Буйвал і О. Якушенко з Сум, С. Соловйов з Житомира, А. Фонте з Дніпра та інші.

Театри Києва запросили у січні на прем'єри вистав: академічний «Молодий» – «Епос Хижака» за мотивами оповідання Л. Каганова «Фентезі без антракту»; академічний драматичний на Подолі – «Дівчинка з ведмедиком, або Неповнолітня» П. Ар'є за романом В. Петрова (Домонтовича) та «Вільні стосунки» Д. Фо; академічний драми і комедії на лівому березі Дніпра – «Умовно звільнені/Урок щастя» Д. ван Ковелера; академічна майстерня театрального мистецтва «Сузір'я» – «Вогні» А. Чехова; «Дикий театр» – комедії про тарифи і стереотипи «Гей-парад» за п'єсою І. Білиця; «Тисячелетіє» – «Глядачам дивитися заборонено!» Ж. Марсана; Центр незалежного театру «Сцена 6» – вистави-перформансу «FOR LOVE» за мотивами п'єси М. Равенхілла «Злочин і кара»; «Сірий чуттєвого психоаналізу» – соло-вистави «Вісім» В. Меттеля.

У театрах України відбулися прем'єри вистав: у *Волинському* академічному обласному українському музично-драматичному ім. Т. Г. Шевченка – музичної комедії «Різдвяна ніч» М. Ілляшенка за повістю М. Гоголя «Ніч перед Різдвом» та п'єсою М. Старицького «Різдвяна ніч»; в *Івано-Франківському* академічному обласному українському музично-драматичному ім. І. Франка – музичної феєрії «Легенда Святого Різдва. Пісок часу» Г. Баранкевич; у *Кіровоградському* академічному обласному українському музично-драматичному ім. М. Кропивницького – музичної комедії «Севільські заручини» Р. Шерідана; у *Луганському* обласному українському музично-драматичному – комедії «Веселий дух» Н. Кауарда; у *львівських:* національному академічному українському драматичному ім. М. Заньковецької – комедії «За двома зайцями» М. Старицького, незалежному «Domus» – вистави-фарсу «Ескоріал» за п'єсою М. де Гельдерода; у *Миколаївському* академічному художньому російському

драматичному – «Аліса в Задзеркаллі» за Л. Керролом; у *Рівненському* академічному українському музично-драматичному – мюзиклу «Моя чарівна леді» за п'єсою Б. Шоу «Пігмаліон»; у *Сумському* обласному академічному драми та музичної комедії ім. М. С. Щепкіна – комедійної гри «Відключені» за п'єсою М. Панича «Спостерігач»; у *Херсонському* обласному музично-драматичному ім. М. Куліша – музичної майже комедії «Місто щасливих людей» за п'єсою О. Марданя; у *Черкаському* академічному музично-драматичному ім. Т. Шевченка – різдвяної вистави-концерту «Коляда».

ВІЗУАЛЬНІ МИСТЕЦТВА

Протягом 27–28 січня у столичній галереї «КалитаАртКлуб» в експозиції робіт О. Власова і О. Дубовика тривав *Міжнародний фестиваль «MOLDURAS & CORNICI: між ремеслом та мистецтвом»*, присвячений старовинному ремеслу, що давно перетворилося на мистецтво: виготовлення багетів, профілю для картинних рам у широкому діапазоні – від класики до авангарду. У програмі заходу – лекція реставратора Л. Кириченко, перегляд документальних фільмів від виробників багетного профілю, воркшопи. Організатор проекту – ГО «Міжнародний Інститут Культурної Дипломатії» у партнерстві з «Багетною майстернею на Еспланадній» та галерея «КалитаАртКлуб».

Стартував медіа-проект нового формату про українську культуру, мистецтво та соціум – «*Yakutovich Academy*», присвячений унікальній династії художників Якутовичів, які активно творили протягом 1950–2010-х років. Щомісяця, починаючи з січня 2018 року, веб-сайт оновлюється свіжим епізодом про один із аспектів життя й творчості митців. У січні це «Лікбез», який за допомогою візуальних медіа: фотографій і картин, відео і анімацій, інтерактивних ефектів і квестів, розповідає основне про династію Якутовичів, українське мистецтво останніх 60-ти років та розкриває різноманітні культурні феномени. Над проектом працюють: куратор П. Ліміна та дизайнер К. Сіваченко за участі Арт-центру П. Гудімова „Я Галерея”».

«Dumchuk Gallery» оголошено ім'я переможця *конкурсу для молодих художників OPEN CALL 2018*. Всього на конкурс було подано 84 заявки з різних регіонів України. За рішенням міжнародного журі переможцем став проект колективу Fantastic Little Splash з Дніпра. Група досліджує природу інформації – від особливостей її розповсюдження до розмаїття форм та їх трансформацій. Проект втілюватиметься в просторі «Dumchuk Gallery» навесні 2018 року.

Протягом січня у столиці відкрито виставки: у Національному музеї «Київська картинна галерея» – живопису О. Кондрацької, живопису К. та С. Шаповалових «Кольорові спогади», присвячену пам'яті М. Когана-Шаца; у Національному музеї Тараса Шевченка – творів О. Кондрацької «Ріка життя»; у Музеї сучасного мистецтва України – живопису, графіки, скульптури, гончар-

них виробів, батика, порцеляни 11 художників «Від Андрія до Миколи – від Миколи до Василя», присвячену А. Радьку, В. Коржу, М. Трегубову; у Центрі української культури та мистецтва – живопису В. Сабірової «Всесвіт за моїм вікном»; у Літературно-меморіальному музеї М. Булгакова – робіт Т. Сільваши; у Музеї Максима Рильського – живопису, графіки, фотографій Б. Гуко-Кононенка «Діти безмежжя», присвячену 160-річчю Д. Конрада, 120-річчю Ю. Кондратюка і 90-річчю О. Бердника; у культурно-мистецькому центрі «Майстер Клас» – графіки та колажів кінооператора і фотохудожника М. Мандрича у рамках циклу мистецьких подій «Київ в авангарді. 1960–70-ті»; у **галереях, арт-центрах, креативних просторах**: «Dymchuk Gallery» – графіки К. Ярош і А. Ходьково; «IZONE» – творів О. Богомаз «Богосад»; «Nebo Art Gallery» – графіки, живопису, трафаретного та цифрового друку О. Авербах, Н. Галавур, А. Ларіної, В. Левіної, М. Литвин та інших «Спадкоємці»; «Orthodox» – робіт 12 ілюстраторів – О. Музиченко, О. Гордієнко, М. Степанова, О. Авербах та інших «Дванадцять»; «Pavlovka ArtGallery» – графіки І. Гаршиної «Перестати боятися», творів Н. Галавур «Нутрощі»; «UA: HUB» – фотокартин В. Шелест про зникаючі будинки столиці «Київ. Калейдоскоп. Двойра»; «White World» – творів О. Павлова «Український Ерос»; «Дзига» – робіт О. Тістола та М. Маценка «Нацпром»; «Дукат» – графіки та офортів П. Макова «Плани 2017»; в аукціонному домі «Золотое Сечение» – живопису М. Деяка; «M17» – живопису та графіки Н. Шишкіної; «Мануфактура» – робіт А. Гладкого «Світло і тінь Ле-Бо-де-Провансу або наслідування ірису»; «НЮ АРТ» – творів Р. Сельського «Модернізм і магія»; «Триптих АРТ» – робіт М. Федченко «Триптих +»; «Щербенко Арт Центрі» – живопису М. Кривенка «Деякі дива»; «Я Галерея» – творів І. Каленик «Інтервенція» та інші.

У містах України розгорнуто виставки: у *Вінниці* – ХХІ традиційну зимову живопису, скульптури, графіки і декоративно-прикладного мистецтва членів обласної організації Національної спілки художників України, знаних місцевих художників, учнів художніх шкіл та студій міста під назвою «Артгалера», картин, виконаних у техніці «проклейки ниток» В. Олексюка «Далеке і близьке»; у *Дніпрі* – живопису, графіки, декупажа, скульптури, ляльок, світлин та іншого мистців родини В. Лободи «Родинне Різдво»; у *Житомирі* – фоторобіт-фіналістів обласного конкурсу фотографів Житомирщини, графіки, живопису та художньої обробки дерева П. Гусєва, живопису Ю. Супрунчука «Різдвяні барви»; у *Запоріжжі* – творів місцевих художників «Різдво мистецьке», робіт Т. Власенко; в *Івано-Франківську* – картин та фотографій А. Савадова, О. Ройтбурда, В. Цаголова, О. Тістола, М. Скугарєвої, В. Реунова, В. Сидоренка, творів художників Миколаївської школи живопису; у *Кропивницькому* – графіки І. Кухаренко «Світ в акварелі», пейзажних фотографій представників громадських організацій Миколаєва, Кропивницького «Соняшник-

Троянда-Хризантема», семи місцевих художників «Свято наближається»; у *Луцьку* – історичних портретів І. Дацюк «З давнини», творів майстрів Волинського обласного осередку Національної спілки майстрів народного мистецтва України «Перевесло. Народне мистецтво в часі й просторі»; у *Львові* – різдвяну за участі 45 художників, робіт дніпровських художників О. Локатир, М. Грім та О. Василенка на тему Карпатських гір «Мальованевгорах», графіки та фото Р. Барабаха «Небо», кераміки 20 художників секції кераміки Львівської організації Національної спілки художників України; у *Миколаєві* – живопису Т. Коржової, І. Карачевського, Ю. Белоконя і П. Тебенюкова «Зимові мрії», робіт Д. Артима, М. Пінчук, Л. Яценка, Т. Шевченко, М. Плехова, Д. Савелюка, Н. Болякова та інших «Зимовий салон», картин, виготовлених в техніці ошибана (з природних матеріалів: листя, квіти, пух тощо) та вишитих хрестом «Флора та фауна Інни Данченко», живопису В. Зебека «Тріумфальна симфонія квітів»; в *Одесі* – робіт 38 художників творчого об'єднання А. Малика «Рікіколаж», живопису А. Гавдзінського, В. Алікберова, П. Нагуляка, Н. Лози та інших «Снігові феєрії», творів художника кіно Є. Голубенка, графіки Т. Поповиченко «Околиці» та І. Потапенко, мистецького проекту художниці А. Голодецької та поета О. Ігнатова «Крізь тканину часів», творів О. Салманова «З вулиці - в музей»; у *Полтаві* – живопису Л. Будзінської «На межі» та робіт О. Хохлової; у *Рівному* – живопису О. Гурістюка, С. Максимчука, М. Федюри та інших «Зимова казка»; у *Сумах* – творів О. Єрмоленко «Від Слобожанщини до Закарпаття», живопису А. Сергєєвої «Квіти. Сонце. Літо», робіт М. Журавля «Трансформація простору», творів Л. Єрмак і В. Михайличенка «Акварель», живопису і графіки В. Носаня «Селянський всесвіт»; у *Тернополі* – плакатів Б. Давидюк «Lemon не лице», емалей О. Ковалюк; в *Ужгороді* – живопису, скульптури та різьби по дереву Василів: Скакандія, Свалявчика, Сідака, Сочка, Вовчка, Романа, Чуря, Бобіта, Дуба, Олашина (молодшого) «Щедрі люди Василі», живопису Е. Приходька, робіт Г. Глюка, живопису та фотографії М. Ілька «Delirium», робіт членів «Об'єднання митців імені Міхая Мункачі» та інших закарпатських художників «IX Carpathica Art Expo»; у *Харкові* – живопису М. Міщенко «Життєвими шляхами: мистецький щоденник», художніх емалей С. Юшкова, Т. Турдієвої, І. Кириченка, В. Апета, А. Набоки та інших із зібрання Музею українського живопису з Дніпра, робіт А. Мальцевої «Життя в акварелі»; у *Хмельницькому* – живопису та графіки родини Анісімових – А. Штогрин, М. Анісімова, творів В. Мамсікова «Споглядаючи світ...», живопису О. Тарасенка «Миті життя...»; у *Черкасах* – молодих художників «Мистецька палітра»; у *Чернівцях* – творів прикладного мистецтва М. М. Тирона «З рідного джерела», робіт С. Вербуховської «Зігрій душу»; у *Чернігові* – «Сучасна „Повість временних літ” у живописі Андрія Коваленка», художнього текстилю і витинанок Н. Онанко «Диворитми», графіки І. Дениса «Калейдоскоп вражень»,

живопису, вишивок, бісероплетіння, декупажу, скрапбукінгу, моделювання, інтер'єрних ляльок, декоративного розпису, аксесуарів зі стрічок та шкіри, кераміки, прикрас та іншого ГО «Алея майстрів Чернігова», робіт 21 художника міста та області під назвою «Пленер».

Круглий стіл «Спадщина бойчукістів: проблема збереження» відбувся 27 січня у столичному Національному культурно-мистецькому та музейному комплексі «Мистецький Арсенал». У заході взяли участь мистецтвознавець О. Ковальчук, співробітник відділу Музейної справи Мистецького Арсеналу І. Оксаметний, співкуратор виставки «БОЙЧУКІЗМ. Проект великого стилю» О. Ройтбурд, художниця В. Сусак, мистецтвознавець та дослідник бойчукізму О. Рутковська та інші.

Підбито підсумки року модераторими групи, створеної у Facebook у травні 2017 року українськими фотографами Т. Бичком, В. Петровим, М. Палінчаком для популяризації жанру *вуличної фотографії*. Вибрано найкращі світлини з майже 1600 опублікованих знімків від понад 2 тисяч учасників та опубліковано їх у спільноті «Українська вулична фотографія» в Facebook.

На вшанування авторів пісні-реквієму «Степом, степом...» на фасаді Черкаської обласної філармонії встановлено барельєф *М. Негоді та А. Пашкевичу* (автори – В. Крючков, І. Фізер, В. Дмитренко, С. Фурсенко).

КІНОМИСТЕЦТВО. КІНОВІДЕОПРОКАТ

«Дні *Сергія Параджанова*» тривали до 14 січня в столичному Музей-майстерні І. П. Кавалерідзе. Відбулися кіноперегляди та працювала виставка колажів українських митців, присвячена творчості відомого режисера. До заходу долучилися музиканти, митці та культурологи.

У київському Будинку кіно за участі актриси Л. Кадочникової, режисерів М. Ілленка і С. Марченка, літературознавця, культуролога О. Пахльовської, кінознавців Г. Чміль і Л. Брюховецької відбувся *вечір «Василь Васильович. 100 літ служіння Україні»*, присвячений директору Київської кіностудії ім. О. Довженка, педагогу В. Цвіркунову. Демонструвалися фотофільм «Лицар кіно», стрічки 1960-70-х років, фрагменти з телепередачі «Саме той», відеозаписи спогадів про В. Цвіркунова режисера Ю. Ілленка, акторів Л. Сердюка і Н. Наум.

29 січня у Домі «Майстер Клас» стартував міні-фестиваль фільмів кінорежисера, продюсера і сценариста Р. Балаяна «*Кінозустрічі з Романом Балаяном*». Після кінопоказів відвідувачі мали можливість поспілкуватися і поговорити з режисером.

МУЗЕЙНА СПРАВА. ОХОРОНА КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

17 січня музеї України та світу об'єднав *Міжнародний день музейних селфі*. Ініціатива покликана привернути увагу до музейної сфери та розширити музейну аудиторію. Учасники флешмобу, який в Україні відбувся вчетверте, приходили в улюблені музеї, на фоні картини чи експоната робили селфі і публікували їх у будь-якій соціальній мережі з хештегами #MuseumSelfie та #MuseumSelfieDay. У деяких закладах-учасниках до акції було запропоновано спеціально облаштовані зони для фотографування, а у деяких за селфі з хештегами давали призи. Цього року до акції долучилося понад 60 музеїв із 20 регіонів країни. Серед столичних: національні – «Київська картинна галерея», мистецтв ім. Б. та В. Ханенків, Т. Шевченка, медицини України; та музеї: української діаспори, М. Грушевського, І. Гончара, П. Тичини та інші. Серед львівських: Національний ім. А. Шептицького, художньо-меморіальні ім. І. Труша та О. Кульчицької, Львівська національна галерея мистецтв ім. Б. Возницького, а також Полтавський, Херсонський, Чернігівський художні та багато інших. Міністр культури України Є. Нищук також взяв участь в акції у Національному центрі народної культури «Музей Івана Гончара».

У Слов'янську 30 січня стартував *проект «Жовта лінія»* – продовження проекту «Заново відкриваємо історичну спадщину Східної України – „Музей відкрито на ремонт II”». Основне завдання проекту – зробити надбанням громадськості й зберегти задокументовані у ході акції об'єкти архітектурної та монументально-декоративної спадщини ХІХ–ХХ століття на території Донецької та Луганської областей. Жовта лінія тут символізує попередження про можливі непоправні втрати в цій царині. Фото та відеодокументацію представлено у форматі музейних виставок, які відкрито: 30 січня – у Слов'янську (краєзнавчий музей), 31 січня – у Дружківці (історико-художній музей) та у Северодонецьку (міський Палац культури). Тривалість виставок – 2 тижні. Організатор проекту – Мистецький напрямок Українського кризового медіа-центру.

У Харкові 18 січня почала роботу і триватиме до 25 лютого *виставка «Лесь Курбас у Харкові»*, створена на основі колекції Музею театрального, музичного та кіномистецтва України з використанням матеріалів, наданих Театральним музеєм Харківського державного драматичного театру ім. Т. Шевченка, харківським Літературним музеєм, Національним центром О. Довженка, Центральним державним кінофотофоноархівом України ім. Г. С. Пшеничного, Музеєм Михайла Старицького, іншими мистецькими установами та приватними особами. Куратор акції В. Ткач – американський театральний режисер з українським корінням. Значну частину візуальних експонатів поєднано з аудіо, тож завдяки навушникам, які надаються, можна почути, наприклад, голос одного із провідних акторів постановки «Народний Малахій» Й. Гірняка. У рамках заходу пройшли мистецькі лекції, показ вистави Л. Курбаса у відтвореній сценог-

рафії та спеціально до виставки записано пісню «Харків, Харків» – джаз-гімн міста. Реконструкцію одягу зроблено майстернею «Шляхетний одяг».

У музеях України відкрито виставки: у *столичних*: Національному історії України – «(Не)розказані історії» про примусових робітників Третього рейху – остарбайтерів; Музеї історії міста Києва – живопису «Ностальгичний Київ Олекси Захарчука»; Музеї української діаспори – «Марія Примаченко: від Болотні до Парижа»; у Національному у Львові ім. А. Шептицького – живопису та графіки «Роман Турин. Під європейським капелюхом»; у Вінницькому обласному художньому — живопису «Сестри Яблонські» з фондів Дирекції художніх виставок України; у дніпровських: Музеї «Пам'ять єврейського народу та Голокост в Україні» – «Трагедія ромського народу в Україні та Молдові», присвячена геноциду ромів у роки Другої світової війни, Музеї українського живопису – «Сюрреалізм Далі» – кольорових літографій художника з графічної серії «Сакральна Біблія»; у Закарпатському обласному художньому ім. Й. Бокшая – творів І. Молнара «In memoriam» та творів І. Манайла «Суб'єктивна реальність»; у кіровоградському обласному художньому – творів Л. Бондаря «Настрій на полотні» та «Не згасне світ мистецького горіння» до 25-річчя музею; у Тернопільському обласному краєзнавчому – «Щемний ліризм акварелей Івана Гарасевича», «Життя в яскравих барвах», присвячена пам'яті народного майстра П. Ткачука; у Харківському художньому – живопису «Майстри Київської художньої школи» до 175-річчя від дня народження В. Д. Орловського, 155-річчя М. К. Пимоненка, 160-річчя С. І. Світославського, графіки «Українська старовина: від Порфирія Мартиновича (1856–1933) до Георгія Нарбути (1886–1920)»; у Херсонському обласному художньому ім. О. О. Шовкуненка – мариністичного живопису кінця ХІХ – початку ХХ ст. «Айвазовський І. К. та його коло» та творів іконопису кінця ХVІІ – початку ХХ ст. «Моя молитва нехай лине...»; в історичному музеї Жмеринки на Вінниччині – робіт майстра мініатюри М. Маслюка до 100-річчя від дня його народження (серед експонатів – паровоз, менший за макову зернину в багато разів, який у 1968 році було занесено до Книги рекордів Гіннеса) та інші.

БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА

Презентація *Всеукраїнського соціального проекту «Слухаємо з ВЕСЕЛКА TV: діти для дітей»* відбулася у Полтавській обласній науковій бібліотеці ім. І. П. Котляревського. Головними його виконавцями стали діти-переселенці зі сходу України від 6 до 13 років, а реалізовувався він для дітей з особливими потребами такого ж віку з усіх регіонів. У ході реалізації проекту протягом чотирьох місяців діти начитали твори сучасних українських письменників на аудіо носії, зокрема, збірку «Жменька слів для доброго настрою» Слави Світової. Для поліпшення сприйняття тексти супроводжуються музикою та відповідними

звукowymi ефектами. На даний момент створено 20 аудіотворів, записаних на флеш-накопичувачі загальним тиражем 300 примірників, які будуть розповсюджені у спеціальних школах-інтернатах та спеціалізованих бібліотеках. Першими власниками таких носіїв стали учасники презентації – вихованці Полтавської спеціалізованої школи № 40. Керівник проекту – Д. Ібрагімова, організатори – ГО «Громадське дитяче Інтернет-телебачення і радіо «Веселка ТВ», Національна спілка журналістів України, «Укрінформ» разом з ініціативною групою «Полтава – Самодопомога» та інші – всього 11 партнерських структур.

У Черкасах запрацював *сервіс оренди книг «Фітьбук»*, зв'язатися з яким можна через сторінки у «Фейсбук», «Інстаграм» та через усіх членів команди громадської організації «Книжковий маестро». Серед пропонованих 120 видань – книги Ю. Андруховича, Стівена Кінга, Д. Корній, Джона Гріна, А. Кокотюхи, Сомерсета Моема. Щоб взяти будь-яку книгу, потрібно спочатку оплатити повну вартість. Місяць користування коштує 15 грн, які беруть із сплачених грошей, а залишок повертають.

Різними бібліотечними заходами відзначено ювілеї українських літераторів: 180-річчя Г. Воробкевича; 165-річчя М. Аркаса; 150-річчя В. Будзиновського; 140-річчя В. Пачовського; 120-річчя В. Сосюри; 100-річчя Яра Славутича та В. Швеця, 95-річчя І. Чендея; 80-річчя В. С. Стуса; а також 390-річчя французького казкаря, поета Ш. Перро; 230-річчя англійського поета Д. Байрона; 200-річчя фінського письменника-казкаря та поета З. Топеліуса; 80-річчя російського барда В. Висоцького.

ЛІТЕРАТУРА

На *поетичному марафоні «Поезія гранатових відтінків»*, який пройшов 23 січня в Києві, молоді поети з різних куточків України змагалися у виконанні власних віршів на азербайджанську та східну тематику. Ініціатор заходу – Об'єднана діаспора азербайджанців України, партнери – Київська організація Національної спілки письменників України, Публічна бібліотека ім. С. Вургуна м. Києва та видавництво «Nebo BookLab Publishing». Серед учасників – переможці міжнародних і всеукраїнських конкурсів, відомі поети: С. Савін, Ю. Строкань, Н. Бельченко, Д. Шестакова, В. Крюгер та інші. Перше місце виборола Л. Дядченко, друге – Я. Корнєв, а третє – І. Рудь.

«Найкращий подарунок — це книжка». Під таким девізом у Богородчанах Івано-Франківської області відбувся *I Обласний фестиваль духовної і дитячої літератури «Під зорею Богородиці»*. Його засновники та організатори – обласна організація НСПУ і районне об'єднання «Просвіта» ім. Т. Шевченка. В його рамках також відбувся ярмарок книжок та зустрічі письменників із читачами місцевої бібліотеки. У заході взяли участь письменники та літератори:

Я. Ткачівський, Є. Баран, І. Вітенко, О. Букатюк, Л. Стринаглюк, Р. Битківська та інші.

Премію Кабінету Міністрів України ім. М. Рильського присуджено перекладачці Н. Баликовій за переклад збірки оповідань та легенд з давньояпонської мови Кенко-Хоші «Нотатки знічев'я». Лауреатами *Всеукраїнських премій* за 2017 рік стали: літературної ім. П. Тичини – А. Демиденко за книгу поезії «Вибухають кульбаби» та М. Славинський за збірку «Магічний кристал»; літературно-мистецької С. Руданського – автори монографії «Степан Руданський: феномен моделювання «живого» мовлення українців» Т. Космеда, Т. Осіпова та Н. Піддубна; літературної ім. В. Симоненка – О. Бик за поетичну збірку «Вірші на руці».

25 січня відбулася X церемонія нагородження переможців книжкового рейтингу «ЛітАкцент року». Премії у різних номінаціях за 2017 рік від літературного порталу «ЛітАкцент» отримали: «Проза» – С. Жадан за роман «Інтернат», «Проза й поезія для дітей» – І. Андрусак за збірку віршів «Лякація», «Есеїстика й художній репортаж» – А. Чех «Точка нуль», «Літературознавство» – М. Назаренко «Поховання на могилі». Номінація «Поезія» лишилася без переможця. Антипремію «Золота булька» за найневдаліший твір вручено О. Ірванцю за роман «Харків 1938».

АМАТОРСТВО. ПРОСВІТНИЦТВО

У січні по всій країні *продовжувалося відзначення новорічно-різдвяних свят*. 12 січня у Києво-Печерській лаврі пройшов VII Всеукраїнський фестиваль колядок та щедрівок «Різдвяні передзвони», який об'єднав понад 250 вокалістів з 8 церковних і світських колективів із Києва та Вінниці. Національний музей історії України запросив до участі у соціальному марафоні «Історія в колядках», який тривав до 21 січня. Участь у заході могли взяти всі охочі, достатньо було записати старосвітську, дохристиянську колядку на смартфон чи планшет, зазначити, в якому регіоні її почуто, які стародавні слова вживаються в тексті і що вони означають та завантажити відео на YouTube або у Фейсбук і переслати на адресу музею. Усі відео представлено в Фейсбуку з хештегом #нміу_коляда і на сторінці події. А 13 січня у Центрі незалежного театру «Сцена б» відбулася постановка «Гулянка у Маланки» від «Дикого театру». Тематичні святкування Різдва Христового проведено в усіх районах столиці (головне – на Софійській площі) та у всіх регіонах України. Серед заходів: традиційна хода звіздарів, вуличні вистави, ярмарки, вертепи, колядки, різдвяні концерти, фестивалі тощо. Зокрема, у Львові 7–8 січня просто неба на III Міжнародному різдвяному фестивалі колядували етноколективи з різних куточків України, а також із Білорусі, Польщі, Словенії та Туреччини. А 8 січня учасники та відвідувачі заходу разом виконали легендарний «Щедрик» М. Леонтовича.

Впродовж 8–14 січня в Івано-Франківську тривав *IX Різдвяний фестиваль «Коляда на Майзлях»*, який зібрав виконавців і поціновувачів колядок – аматорські та професійні колективи з різних міст України – Києва, Запоріжжя та інших, а також з Польщі, країн Балтії та Румунії. Серед них: парафіяльні, молодіжні, дитячі хори, камерний хор Ave Musica з Одеси, квартет бандуристок «Гердан» з Івано-Франківська, академічний хор ансамблю пісні і танцю «Козаки Поділля» з Хмельницького, вокальні ансамблі GoldArt з Волновахи Донецької області та «Мелодія» з Попасної Луганської області, академічний камерний хор Тернопільської обласної філармонії, Львівський муніципальний хор «Гомін», вокальна формація «Піккардійська терція» зі Львова та інші.

На Театральному майдані Луцька 13–14 січня відбувся *Міжнародний етнофестиваль «Різдво у Луцьку»*, у якому взяли участь фольклорні колективи з України, Білорусі, Литви та Польщі, а також український музикант О. Скрипки та Le Grand Orchestra. Окрім святково-обрядових дійств, розваг, різдвяного ярмарку у рамках заходу пройшла громадська акція «Спільна коляда».

Гала-концертом та церемонією нагородження лауреатів 26 січня у Дніпрі завершився *XXV Всеукраїнський фестиваль духовних піснеспівів «Від Різдва до Різдва»*. У ньому взяли участь майже 1300 учасників з 72 професійних та аматорських, світських та церковних, дитячих та дорослих хорових колективів з 11 областей України: Вінницької, Дніпропетровської, Донецької, Житомирської, Київської, Одеської, Рівненської, Сумської, Харківської, Хмельницької та Черкаської. Під час заходу прозвучали духовні твори 10 мовами світу, у т. ч. і українською. Кращим професійним колективом визнано академічний хор студентів Харківської державної академії культури та хор Дніпропетровської академії музики ім. М. Глинки, а кращим аматорським колективом – вокальне сімейне тріо «Славути» з Славути Хмельницької області та зразковий фольклорний ансамбль «Вінець» Центру позашкільної освіти ім. А. Разумкова з Бердичева Житомирської області.

Майже місяць, з 25 грудня по 21 січня, на головній площі Яремчого Івано-Франківської області під гаслом «Різдво без кордонів» тривав *III фестиваль «Тепле Різдво»*. У програмі заходу: візуальні мистецтва, концерти (автентична й альтернативна музика), театральні вистави, вертепні дійства, екологічні та туристичні локації, кіно та літературні майданчики, різдвяний ярмарок, різноманітні майстер-класи, «Тепла Пошта» – можливість надіслати вітальну листівку в будь-який куточок світу та «Різдвяне радіо» на офіційному сайті фестивалю, де лунала святкова українська музика. Участь взяли гурти KOZAK SYSTEM, «КоралЛі» та DJ Dub Ro.

Крім того, відбулися: *всеукраїнські фестивалі-конкурси*: дитячо-юнацької творчості «Музичне Різдво» – в смт Верховина Івано-Франківської області; мистецтв «Українська Коляда» та мистецтв для дітей та юнацтва «Різдвяні каніку-

ли» – у Львові; XXI дитячо-юнацький естрадної пісні «Різдвяна зіронька» – у Мукачевому Закарпатської області; а також «Вертеп-фест» – у Харкові; IV регіональний фестиваль «Майданівська колядка» – у Чернівцях; *обласні*: фестиваль народного мистецтва «На Поділлі, на Різдво», чотиригодинний танцювальний марафон «У ритмі свята» на сучасні варіації мелодії «Щедрика» М. Леонтовича – у Вінниці; мистецький проект «Різдво в Буші» – у селі Буша Ямпільського району Вінницької області; фестиваль фольклорних дійств «Битва вертепів» – у Підгір'ї Богородчанського району Івано-Франківської області; новорічно-різдвяний фестиваль – у Запоріжжі; фестивалі «Різдвяні піснеспіви» та «Різдвяні зустрічі» – у Луцьку; дитячий фестиваль «Янголи віншують» – у Львові; фестиваль-свято «Щедрий вечір, добрий вечір» – у Миколаєві; XIV Фестиваль пісенно-музичного мистецтва «Різдвяні піснеспіви» – у Рівному; XXX Фестиваль аматорських колективів «Нова радість стала», «Парад вертепів» та регіональний фольклорний фестиваль «Свято Маланки» – у Тернополі; фестивалі «Коляда в старому селі» та «Василія» – в Ужгороді; фольклорне свято «Щедрий вечір» та фестиваль зимового календаря «Святовид» – у Харкові; фестиваль «Різдвяна коляда» – у Черкасах; фестиваль народної творчості «Вашківецька Маланка» – у Вашківцях Чернівецькій області; зимовий фольклорний фестиваль «Коза» – у Чернігові та інші.

Новорічно-різдвяній тематиці було присвячено ряд виставок. Зокрема, у Полтавському краєзнавчому музеї ім. В. Кричевського експонувалася «Новорічно-різдвяна листівка у зібранні музею», серед яких листівки з «дитячої серії» Є. М. Бьом, а також ялинкові прикраси, карнавальні маски, предмети побуту кінця XIX–XX ст. тощо; у луцькій «Галереї мистецтв» – ялинкові прикраси з природних матеріалів і з вишивкою Г. Лосевої; у Державному історико-культурному заповіднику «Буша» Вінницької області – твори народного мистецтва «З Різдвом Христовим»; у Житомирському обласному краєзнавчому музеї – «Новорічно-різдвяна атрибутика XX ст.»; у Рівненському обласному краєзнавчому музеї – «Зимова казка» – різдвяні та новорічні листівки, фотографії, марки, прикраси та іграшки, фрагменти ілюстрованого календаря народних свят Ю. Гончаренка, костюми різдвяного вертепу середини XXст.; у Затурцівському меморіальному музеї В. Липинського Волинської області – твори В. Якимович, М. Кліщук та А. Дикун «Ялинкові прикраси. Традиція та сучасність»; у Волинському краєзнавчому музеї – «Символи різдвяних свят» (дідухи, солом'яний павук, маски чи різдвяний віночок, ангели тощо); у Музеї І. Франка у Львові – дідухи В. Мишолівського; у Полавській ОУНБ імені І. П. Котляревського – роботи Полтавського обласного осередку Національної спілки майстрів народного мистецтва України «Різдвяний вернісаж»; у Міському будинку культури Рівного – різдвяні дзвіночки «Мистецька хуртовина»; у Вінницькій міській раді – дідухи «На щастя, на добробут, на врожай» та інші. *У бібліотеках України*

проведено уроки та години народознавства, різдвяні зустрічі, літературно-різдвяні вернісажі та вечори, години духовності, фольклорні посиденьки та інше.

Продовжуючи традицію Є. Сверстюка, Український інститут національної пам'яті та видавництво «Кліо» запросило 14 січня у КМДА на *«Вечір Різдвяних Василів»* – захід, присвячений пам'яті В. Стуса, В. Симоненка, В. Чумака, В. Еллана-Блакитного, які народилися у різдвяні дні. Цього року свято присвячено до 80-річчя з дня народження В. Стуса. У заході взяли участь історик дисидентського руху В. Овсієнко, виконавці Н. Франчук, Г. Лук'яненко і М. Лук'яненко, скрипаль К. Стеценко, дитячі фольклорні – театр «Дай Боже» та гурт «Орелі» Музею Івана Гончара та інші. Ведучий заходу – актор та бард К. Булкін. У рамках заходу працювала книжкова виставка-ярмарок історичних й літературних творів видавництва «Кліо», де можна було придбати і твори різдвяних Василів.

Ряд творчих заходів в Україні було присвячено *російському барду з київським корінням В. Висоцькому*, якому 25 січня виповнилося б 80 років. Зокрема, у столиці з 23 по 28 січня відбулися: у Театральній майстерні М. Рушковського – передпрем'єрний показ, а через день у Публічній бібліотеці ім. Лесі Українки – прем'єра вистави «Нейтральна смуга» за творчістю В. Висоцького (режисер-постановник – з. а. України І. Славінський); у Галереї «Висоцький» на Воздвиженці – біографічний вечір поета «Мне есть что спеть» та камерний концерт О. Горбунова «Пам'яті Висоцького»; у «Докер паб» – вечір пам'яті В. Висоцького за участі столичного барда Р. Мацюти; в CARIBBEAN club – камерний концерт «Висоцький» від О. Горбунова та гурту «Грусть пилота»; у Будинку кіно – бард-фест пам'яті В. Висоцького «Захрипла душа»; в ресторані «Домь Грибоедова» – моновистава Д. Маклакова «Висоцький: життя без сну»; у Будинку офіцерів – презентація поетичної вистави, вечір-реквієм пам'яті Висоцького «Україна – Висоцькому» від акторів Київського театру поезії та пісні під керівництвом С. Рубчинського; у Національній бібліотеці України імені Ярослава Мудрого – захід «Володимир Висоцький – людина, поет, актор» за участі київських бардів О. Крапельницького, С. Бондарчука, Р. Іщенко, Г. Майоренка та тих, хто знав поета за життя, та книжкова виставка з фондів Бібліотеки та з експозицією частини фондів Галереї «Висоцький» на Воздвиженці. На Одеській кіностудії пройшов тиждень кіно, присвячений 80-річчю з дня народження В. Висоцького: унікальні інсталяції, фотозони, ексклюзивна сувенірна продукція, книги, покази фільмів «Небезпечні гастролі», «Місце зустрічі змінити неможливо» та музична програма від арт-об'єднання «Співаюча гавань» та Південноруського союзу письменників за участі соліста ансамблю «Віртуози Одеси» М. Крисаня, студентів Одеської національної музичної академії ім. А. В. Нежданової, режисера та актора Одеської обласної філармонії С. Се-

славинського, бардів та авторів-виконавців О. Семеніщева, І. Плеханова, В. Березіна, поетів та читців С. Абрамовича, С. Главацького, О. Томашунос, Л. Шарги та інших. Крім того, у багатьох містах пройшли концерти, літературно-музичні вечори, книжкові виставки у бібліотеках тощо.

У столиці України відродився *кримськотатарський дитячий фестиваль-конкурс «Татли сес»*, який не проводили після окупації АРК Росією. Серед гостей заходу – Голова Меджлісу кримськотатарського народу Р. Чубаров та його заступник А. Чийгоз. У фестивалі взяли участь близько 80 маленьких кримчан з усієї України, зокрема й з Сімферополя і Джанкою, Мелітополя, Львова, Києва та інших міст. Уперше на конкурс приїхали кримські татари з Литви. Переможцем став 12-річний скрипаль Р. Еміратлі з Новоолексіївки Херсонської області.

У Львові на центральній площі міста 27–28 січня вперше відбувся *День гуцульської культури*. Тут розмістили стенди з інформацією про народну культуру та традиції гуцульського краю. Понад 150 учасників творчих колективів представили автентичне мистецтво Верховинщини – гуцульську співанку, запальний народний танець, гуцульське весілля, театральне мистецтво. Працювала також виставка-продаж вишивки, ткацтва, кушнірства, бісероплетіння, писанкарства тощо. Також було організовано майстер-класи з виготовлення гуцульського одягу, виробів декоративно-ужиткового мистецтва, вдягання гуцульської княгині, уміння танцювати «Гуцулку» та інших, тури вихідного дня – туристичні мандрівки Карпатами та у музеї Верховинщини.

Протягом січня також пройшли *різні фестивалі-конкурси*, у яких взяли участь обдаровані діти та молодь України: *міжнародні*: інструментального, вокального та хореографічного мистецтва «Смерекові дива» – у смт Верховина Івано-Франківська області; Х вокального, хореографічного та циркового мистецтва «Діамант Карпат» – у Яремчому Івано-Франківської області; багатожанровий «Танці з Карпатами» – у Львові; *всукраїнські*: багатожанровий фестиваль-конкурс «Розмаїті Самоцвіти» – у Львові, VI композиторів, виконавців та юних художників «Фантазія» – у Маріуполі Донецької області та Обласний фестиваль дитячої та юнацької творчості «Чисті роси» – у Чернівцях.

Презентація *різдвяного фотопроєкту та фотоказки «Місто добрих янголят»* за участі дітей та молоді з обмеженими можливостями, а також відомої фотомоделі на візку О. Кононець пройшла 16 січня у Кіровоградській обласній філармонії. Організатори заходу – фотохудожник Л. Ковирьова, Кіровоградська обласна громадська організація матерів дітей з інвалідністю «Серце матері» та благодійний фонд «Нескорені». Відбулися виступи народного ансамблю бального танцю «Конвалія», вихованців Кіровоградської музичної школи № 1 ім. Г. Нейгауза, вокальних ансамблів «Сріблясті дзвіночки», «Музичне сяйво», «Перлінка» та інших місцевих колективів. Для дітей проведено новорічні майстер-класи.

У Тернопільському обласному художньому музеї відкрито *X виставку-конкурс на здобуття обласної мистецької премії ім. О. Кульчицької*. Митці змагалися у двох номінаціях – графіка та живопис. Експозиція налічувала 77 творів 25 художників-аматорів міста та області – 9 графіків та 16 живописців. Цього річну премію присуджено Б. Федоріву з Тернополя. Крім головного лауреата журі обрало по троє переможців у кожній з номінацій.

У багатьох містах України демонструвалися *виставки майстрів народної творчості*. Зокрема, у Національній бібліотеці України імені Ярослава Мудрого – гобеленів, килимів Н. Дмитренко та Є. Пілюгіна з Решетилівки Полтавської області; у Вінницькому обласному художньому музеї гончарного мистецтва ім. О. Луцишина – вишивок творчої майстерні І. Савчук «Нитка, що пов'язує»; у Харківському художньому музеї – українського народного мистецтва Слобожанщини (вишивка, гончарство, різьблення по дереву, витинання, народний живопис, плетіння з бісеру, лози та соломки, ткацтво тощо); Кропивницькому обласному художньому музеї – творів О. Гавриленка «Краса на гончарному крузі»; у миколаївській «Художній галереї на Спаській 45» – авторських ляльок О. Маркитан «Час ангелів»; у Картинній галереї Н. Юзефович у Кременчуці – робіт місцевих майстринь «Чарівний світ вишивки»; в Івано-Франківському краєзнавчому музеї – «Українська народна картина та вишиті рушники» з колекції художника Г. Гриценка; у Житомирському музеї космонавтики ім. С. П. Корольова – соломоплетіння О. та Г. Пшеничнюків «Космос древньої України»; у Музеї-садибі родини Антоничів (філія Львівського музею історії релігії), що у селі Бортятин Львівської області – вишитих картин М. Кулинич-Новицької «Про Тебе, добрий Боже, мріє кожне людське серце»; у Вінницькому обласному центрі народної творчості – витинанок Д. Альошкіної «Та, що читає»; у Рівненській обласній бібліотеці для молоді – робіт Т. Ярощук «Таємничий світ ляльки-мотанки» та інші.

Матеріал підготувала **Соломка В. А.**, провідний редактор
відділу наукового аналізу й
узагальнення інформації
Інформцентру з питань культури та мистецтва

Комп'ютерне опрацювання та редагування **І. Г. Піленко**

Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 1,39. Б/т. Зам. 18. Безплатно

НБУ імені Ярослава Мудрого, Київ–1, Грушевського, 1. Тел. 278–85–12